

Uchwała Nr IV/42/15
Rady Powiatu Brzeskiego
z dnia 26 lutego 2015 r.

w sprawie Powiatowego Programu Profilaktyczno - Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie brzeskim na lata 2015 - 2018

Na podstawie art.12 pkt.11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 595 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

Rada Powiatu Brzeskiego ustala co następuje:

§ 1

Uchwala się Powiatowy Program Profilaktyczno - Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie brzeskim na lata 2015 - 2018 o następującym brzmieniu:

PROGRAM PROFILAKTYCZNO – EDUKACYJNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE W POWIECIE BRZESKIM NA LATA 2015 - 2018

I. WSTĘP

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną, powinna być bezpiecznym portem, do którego jej członkowie mogą zawsze wracać aby naprawić żagle, zebrać siły, lub po prostu poczuć atmosferę miłości i akceptacji.

Niestety coraz częściej jest tak, że to ciche i bezpieczne schronienie zmienia się w dźwiękoszczelną klatkę pełną terroru i cierpienia, zagrożenia, poniżania, rozpacz i lęku .

Osoba doznająca przemocy zamknięta w czterech ścianach ze swoim oprawcą, ma ograniczoną możliwość ucieczki. Blokują ją nie tylko betonowe mury, ale przede wszystkim wewnętrzne granice. Coraz częściej słyszy się o przemocy dorosłych wobec siebie i małoletnich dzieci, które nie czują się bezpiecznie w domu rodzinnym. Bardzo ważne jest aby uzmysłowić sobie powagę problemu, jakim jest stosowanie przemocy wobec najbliższych a zwłaszcza wobec dzieci. Przemoc w rodzinie jest tym rodzajem przemocy, której ujawnienie jest wyjątkowo trudne.

Przemoc kierowana jest głównie ku osobom zależnym i określona jest jako zespół atakujących, nadzorujących i kontrolujących zachowań o charakterze fizycznym, seksualnym i emocjonalnym, których celem jest zniewolenie ofiary, wyeliminowanie jej suwerenności, podporządkowanie jej myśli i działań żądaniom i potrzebom sprawcy. Sprawcy przemocy na ogół starają się znajdować uzasadnienie dla aktów przemocy. Szczególnie dotyczy to negocjowania osobistej odpowiedzialności za wyrządzone szkody i obciążania odpowiedzialnością ofiary.

Ważne są działania powstrzymujące sprawców i prowadzące do zakończenia przemocy w rodzinie.

Temu mają służyć programy korekcyjno – edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc.

II. Założenia programowe

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Niniejszy program opracowany został na podstawie wytycznych do tworzenia modelowych programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, stanowiących załącznik nr 2 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, ustanowionego Uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r. oraz zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne (Dz. U. z 2011, Nr 50, poz. 259)

1. Założenia do tworzenia programu opierają się na aktualnym stanie wiedzy na temat przemocy domowej i prowadzą do stwierdzenia, że:

- przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- przemoc domowa jest tolerowana i wzmocniana przez postawy i poglądy wielu ludzi i często zakorzeniona jest we wzorcach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- przemoc domowa jest nadużywaniem siły i władzy oraz dążenia do kontrolowania współmałżonki/współmałżonka, partnera/partnerki, dziecka lub sytuacji rodzinnej,
- można nauczyć się niestosowania przemocy, nigdy nie należy godzić się na przemoc i rezygnować z jej powstrzymywania,
- stosowanie przemocy nigdy nie może być usprawiedliwiane stwierdzeniem, że było skutkiem prowokacji ze strony ofiary,
- korzenie przemocy domowej tkwią w stereotypach kulturowych i obyczajowych dotyczących płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają dyskryminację jednostek i grup społecznych,
- stosowanie przemocy jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

2. Mając na uwadze powyższe założenia niniejszy program opiera się na współczesnych rozwiązaniach uwzględniających podejście integracyjne, łączące wybrane elementy tradycyjnych modeli pracy ze sprawcami przemocy, do których należą:

- edukacja na temat kulturowo – obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy,

- promocja wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równości płci oraz prawa kobiet i dzieci a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- stosowanie procedur behawioralno – poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- uczenie umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.

III. Cele i zawartość programu

1. Cele programu

- a) działania psychoedukacyjne ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc,
- b) zmniejszenie ryzyka dalszego stosowania przemocy,
- c) zwiększenie zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie i grupie społecznej,
- d) wzmocnienie osób stosujących przemoc aby były w stanie radzić sobie z trudnymi sytuacjami w sposób poza przemocowy,
- e) stwarzanie warunków sprzyjających podejmowaniu bardziej konstruktywnych postaw wobec siebie, innych ludzi, życia.

Podstawowym celem działań korekcyjno – edukacyjnych jest zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, a w rezultacie długofalowy efekt powstrzymania sprawców i zakończenia przemocy, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i konstruktywnego współżycia w rodzinie.

2. Zawartość programu

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celów podstawowych i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazje do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę form myślenia i reagowania.

Najważniejszymi z tych elementów są:

1. Rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników, jego sytuacji życiowej oraz specyfice przemocy, której był sprawcą,
2. Edukacja – dobór treści edukacyjnych uwzględniających cele programu oraz specyfikę uczestników obejmuje:
 - społeczno – kulturowe źródła i okoliczności przemocy domowej (mity i stereotypy),
 - definicje przemocy, jej rodzaje, formy i dynamikę,
 - problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
 - planowanie i rozwijanie samokontroli,
 - komunikację interpersonalną,
 - promocję pozytywnych standardów i wartości,
 - zaburzenia życia rodzinnego spowodowane uzależnieniami,
 - wpływ przemocy domowej na zachowanie i psychikę dzieci,
 - tolerancję i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Ćwiczenia praktyczne – dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych, zmieniających zachowania i postawy oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia.

Program jest dostosowany do indywidualnych cech i potrzeb każdego uczestnika.

3. Baza merytoryczna programu

Baza merytoryczna programu opiera się na następujących programach:

1. Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach (TSR)
2. Wzmacnianie motywacji do zmiany (dr William, R. Miller)
3. Program z Duluth (elementy)
4. Porozumienie bez przemocy (Marshall Rosenberg)

4. Stosowane formy i metody pracy

- mikroedukacje
- burza mózgów
- wizualizacje
- refleksja indywidualna
- zadania do indywidualnego wykonania
- analiza zadań domowych
- informacje zwrotne
- ćwiczenia umiejętności
- dyskusje
- wywiad alkoholowy; Audit
- kwestionariusze m. in.:
 - kwestionariusz historii przemocy,
 - plan bezpieczeństwa,
 - skala wydarzeń życiowych Holmesa i Rahe'a,
 - kwestionariusz obserwacji objawów złości,
 - kwestionariusz skutków zażywania alkoholu.

5. Zakładane rezultaty

Działania diagnostyczne, edukacyjne i ćwiczenia mają przyczynić się do:

- uświadomienia sprawcy czym jest przemoc,
- uzyskania przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez używania agresji,
- nabycie umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć,
- nabycie umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych.

IV. Realizacja programu

1. Nabór uczestników

Adresatami niniejszego programu są osoby stosujące przemoc domową, dlatego zasadniczym warunkiem przyjęcia do programu jest uznanie przez nich faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie.

Uczestnikami programu mogą być:

- osoby samodzielnie zgłaszające się do programu,
- osoby kierowane przez sąd, skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie
- osoby kierowane przez organy ścigania objęte procedurą Niebieskiej Karty,

- osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje i organizacje.

2. Procedura pracy z osobami stosującymi przemoc

1. Procedura przyjęcia do Programu rozpoczyna się sesjami indywidualnymi w celu spisania podstawowych danych personalnych, określenia kontekstu zgłoszenia do Programu / kto skierował, co sprawca zrobił.

Dokonanie sprawdzenia czy osoba jest świadoma, że jej działania są przemocą.

Wprowadzenie elementów motywacyjnych i edukacyjnych.

2. Zapoznanie z kontraktem socjalnym – określenie reguł uczestnictwa w Programie.

Kontrakt zobowiązuje uczestnika do przestrzegania następujących warunków:

- systematycznego uczestnictwa w zaplanowanych spotkaniach w ramach Programu,
- nie przychodzenia na zajęcia po spożyciu alkoholu, narkotyków,
- zakończenia stosowania zachowań przemocowych,
- realizowania celów Programu,
- uczenia się technik powstrzymywania agresywnych reakcji,
- przygotowania indywidualnego planu zapobiegania przemocowym zachowaniom,
- zgłaszania każdorazowego faktu złamania kontraktu,
- wszelkie informacje przekazywane w trakcie spotkań są poufne – wyjątek stanowi sytuacja, w której uprawniona instytucja (sąd, prokuratura) zwraca się do realizatora programu oficjalnie o podanie informacji dotyczącej danej osoby,
- utrwalone w trakcie spotkania materiały będą przechowywane i udostępniane zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r.
- zgody na monitorowanie zachowań po zakończeniu Programu

3. Przeprowadzenie wywiadu / historia życia z uwzględnieniem funkcjonowania we wszystkich sferach życia włącznie z sytuacją socjalną, karalnością, funkcjonowaniem w rodzinie generacyjnej.

Opracowanie kwestionariusza historii stosowania przemocy, określenie przekonań oraz źródeł tych przekonań i postaw wobec partnera.

4. Etap edukacyjny – obejmuje następujące zagadnienia :

- definicja przemocy,
- rodzaje przemocy i ich skutki,
- koncepcję władzy i kontroli,
- zjawisko cyklu przemocy,
- techniki powstrzymywania przemocy,
- prawne aspekty stosowania przemocy,
- konsekwencje psychologiczne, społeczne, moralne, które ponosi osoba stosująca przemoc.

5. Zainicjowanie prowadzenia dziennika złości przez uczestników programu w celu

- zwiększenia świadomości przeżywania różnych poziomów złości w kontekście sytuacji życiowych,
- uświadomienia uczestnikom programu obszarów trudności w radzeniu sobie ze złością i zachęcenie do stosowania technik powstrzymywania przemocy,
- uświadomienie zakresów poprawy funkcjonowania / opis sytuacji , w których pomimo przeżywanej złości nie zastosowali przemocy/

6. Tematy , które są uświadamiane i przeprowadzane w trakcie Programu:

- przemoc fizyczna , mity na temat przemocy,
- przemoc fizyczna jako taktyka kontroli / z naciskiem na straty wynikające z jej stosowania
- zastraszanie i onieśmianie – przemoc psychiczna, niezastraszające zachowania jako nowa wartość,
- ćwiczenie rozumienia uczuć innych, ćwiczenie zachowań bez onieśmiania i zastraszania,
- definiowanie zaufania i wsparcia – nowe wartości w relacji,
- praca nad radzeniem sobie z emocjami i kwestionowaniem przekonań sprzyjających podejrzliwości i poczuciu zagrożenia,
- mechanizmy zaprzeczania odpowiedzialności za przemoc – minimalizacja, zaprzeczanie, obwinianie,
- praca nad wzięciem odpowiedzialności za swoje działania,
- przemoc seksualna,
- przemoc ekonomiczna,
- praca nad intymnością, wartościami w relacjach partnerskich,
- przemoc wobec dzieci,
- odpowiedzialne rodzicielstwo,
- praca nad rozpoznawaniem potrzeb,
- ćwiczenie negocjacji jako techniki umożliwiającej realizację potrzeb partnerów,
- ćwiczenie konstruktywnego rozwiązywania sporów,
- rozwijanie postawy i umiejętności asertywnych,
- edukacja w aspekcie praw człowieka,
- praca w obszarze; co to są i po co są zasoby osobiste,
- dostarczanie informacji, wiedzy, które pomogą uczestnikom zrozumieć dynamikę przemocy w kontekście procesów uczenia się społeczno - kulturowego (powiązania pomiędzy przemocą a stereotypami dotyczącymi płci i relacji między kobietami i mężczyznami, rodzicami i dziećmi, starszymi i młodszymi,
- badanie osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych uczestników Programu, które inicjowały i wzmacniały stosowanie przez nich przemocy,
- promowanie wartości i postaw, które stanowią konstruktywną alternatywę wobec postaw wspierających przemoc,
- ćwiczenie „przerwy na ochłonięcie” jako doraźnej techniki powstrzymywania agresywnych reakcji, przygotowanie indywidualnego planu zapobiegania agresywnym zachowaniom,
- rozpoznawanie specyfiki związku między nadużywaniem substancji chemicznych /alkohol/ a stosowaniem przemocy,
- pogłębienie zdolności do rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania uczuć, umiejętności empatycznego słuchania innych i reagowania z szacunkiem, umiejętności rozwiązywania konfliktów opartych na negocjacjach i kompromisach.

7. Każda sesja rozpoczyna się od opisu klienta emocjonalnie wyrazistych zdarzeń z ostatniego tygodnia i życia.

Informacje uzyskane od klienta pozwalają na analizę:

- działań,
- intencji,
- przekonań,
- uczuć,
- mechanizmów umniejszania znaczenia czynów,
- skutków określonego działania na partnera,
- budowanie planu zachowań nieprzemocowych i dostrzeganie korzyści ze stosowania zachowań partnerskich.

8. Kryteria oceny kwalifikacyjnej do zwolnienia z Programu:

- obecność na zajęciach,
- nie stosowanie przemocy,
- aktywność,
- trzeźwość,
- otwartość,
- odpowiedzialność za przemoc / przyznanie się do jej stosowania/,
 - stosowanie poznanych technik,
 - zwracanie się o pomoc,
 - przyjmowanie uwag

3. Reguły uczestnictwa w programie

1. Przed przystąpieniem do programu uczestnicy podpisują kontrakt socjalny określający zasady uczestnictwa w programie.
2. Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową obejmuje 60 godzin.
3. Przerwy między kolejnymi zajęciami w ramach programu nie powinny być dłuższe niż tydzień.
4. Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z decyzją sądu, policji lub prokuratury stosuje się powiadamianie tych organów o:
 - przystąpieniu sprawcy przemocy do programu,
 - każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie,
 - zakończeniu uczestnictwa w programie.
5. Fakt uczestnictwa w programie osób dobrowolnie zgłaszających się jest objęty tajemnicą.
6. Do programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową nie przyjmuje się:
 - osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, którzy nie przeszli podstawowego cyklu terapii,
 - chorych psychicznie,
 - nałogowych hazardzistów,
 - osób, które nie są sprawcami przemocy domowej,
 - osób do 18 roku życia.

V. Monitoring

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym Monitoring prowadzony jest w trakcie trwania programu, jak również do 3 lat po jego zakończeniu.

System monitorowania obejmuje:

- monitorowanie sytuacji rodzin sprawców przemocy w rodzinie,
- informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznej właściwych ze względu na miejsce zamieszkania rodzin,
- sprawdzanie systematycznego uczestnictwa w zaplanowanych spotkaniach,
- monitorowanie realizacji założeń kontraktu socjalnego.

Nadzór nad prawidłową realizacją programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową sprawuje Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzegu.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WICEPRZEWODNICZĄCY RADY
Klaimens Jakubowski